

4970
Cunoștințele medicale
ale
lui Omer.

Capitolul II.
de

Dr. O. Apostol.

Membreu al societății de Istoria medicinei
din Paris...

27 MAY 2004

1934

5872

53.454

SÂNGELE.: TŌ AÎMA.:.

Omer¹⁾ - ca de altcum toată medicina antică și medievală, nu diferențiază sângele venos de cel arterial.

Culoarea sângelui e când roșu închiș, bățând în negru:

μείζων (Il. VII, 262; XI, 813)

μείζωνος (Il. I, 303; VII, 320)

κρίαινερες (Il. IV, 140; XXI, 467), când roșu. Dar atunci:

..... γαῖαν ἐρευσσῆ. (Il. XVIII, 329.)

..... ἐρυθραῖνο δ' αἵματι γαῖα. (Il. XI, 484.)

După Horner²⁾: Πορφυρεὸν αἷμα (Il. XVII, 360-1), nu înseamnă sânge roșu. Πορφυρεὸς = exotat, wallend, wogend, schillend, schimmernd, deci ar înseamnă: = aus der Wunde quellend, fließend, spritzend; in resumat: sânge se curge din rănd proaspăt.

* Πορφυρεὸς = versicolor, qui colore est rubro nigricante, fuscus et versicolor, ut fere mutantur colores fluitantque si quid noveatur totum atque fundo tenus, non in superficie, fuscoque admistum sit non ita multum lumen clarioris, dunkelschimmernd, trübtot schillend. Hes. μίξ; purpurau.)

Sângele curgea - ῥέει.

Omer știa că sângele este sediul vieții, că e cald - θερμὸν (Od. IX, 388) și χερὸν (Il. XI, 477), și atr de cald că ncalzeste lama săbii scaldată în el:

τῶν δ' ἄσπερ ἴσθ' ἔστιν ἔϊπρος αἵματι (Il. XVI, 33)

Omer mai știa că sângele este πᾶχυ (Il. XXIII, 697.)

ἄροτον ἐξ ἄρουχέων este echivalent cu ἄροτον αἵματόερα -

frevent repetat în *Iliada* și rare înseamnă, sânge curgând din rană. Βρότος, după Pierron¹⁾ (*Od.* XXIV, 189) poate să însemne și sânge coagulat.

Si zeii au sânge, dar nu la fel cu al muritorilor. Termenul pentru sângele lor, întrebuintat de Omer, este ΙΧΩΡ (*Il.* V. 340) sau ἄμβροτον (dumnezeesc, nemuritor) αἷμα. (*Il.* V. 339 și 840).

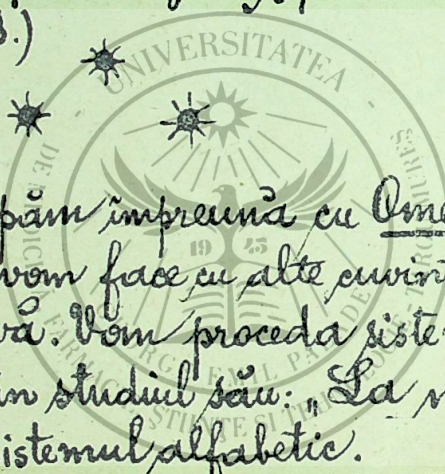
Despre valoarea sângelui în genealogia sau originea familială, vorbesc Omer:

καὶ ὅτις τοι γενεῆς τε καὶ αἵματος εὖχομαι εἶναι (*Il.* VI. 211)

Menelaos spune despre Telemac, că este de sânge bun:

αἵματος εὖς ἀγαθοῖο. (*Od.* IV. 611)

Se pare că ἀρεχὲς αἷμα (pur sang; ἀχρητὸς, ἀχρηστὸς - neogrec.) este același lucru. (*Il.* V. 208.)

Vom continua să ne ocupăm împreună cu Omer de fiecare componentă a trupului uman; vom face cu alte cuvinte împreună, anatomia umană descriptivă. Vom proceda sistematic începând cu pielea. Daremberg în studiul său: „La médecine dans Homère” (1855) întrebuintează sistemul alfabetic.

Omer începe cu sistemul osos, cu scheletul.

Pentru Omer Τὸ ΣΩΜΑ (-ατος) este cadavrul uman sau animal, lipsit de ψυχὴ și θυμὸς, iar Τὸ ΔΕΜΑΣ, este corpul uman și animal și viată, cu principiul său vital.

Pentru piele, Omer are termenii:

δέρμα

χρῶς (πέντα δ' ἄπὸ πτερόων χρῶα ἔργαθεν. *Il.* XI. 437.)

ρίνωσ (ρίνωσ ἄπ' ὄστέον. *Od.* XIV. 134.)

Când e vorba de întregul învelis cutanat, de întreaga piele.

”Ὡδεε δὲ χρῶα πάντα.” (*Od.* V. 455).

Περί χρῶι = pe o parte a corpului (ὡς εἶναι το περι χρῶι. *Od.* VI. 129.)

Pentru păr: χαίτη (προδελύκνους ἔρχετο χαιτάς. *Il.* X. 10-15.)

ἄριξ - părul capului.

σηλοσίου γασίου - piept părros

Un piept părros de bărbat e semn de bărbătie,

γερεῖα - barba.

οφρύς - sprincene.

Pentru grăsimi: ἔμφος. Ea este albă. (Il. XI. 818). În jurul rinichilor

este ἔμφος. Grăsimi animalelor, mai frecvent, e denumită χυρίη.

Dar χυρίη mai înseamnă produsul gazos rezultat din arderea animalelor date drept jertfă zeilor, și ἐπίπλοον (neogrec. = οὐράνη - ἰπποξάμωρον; lat. omentum.)

Muschii sunt denumiți când ΜΥΣΗΝ (mai rar), când ΚΡΕΑΣ.

Κρέ' ὑπέρτερον (Od. III, 65) se zice în opoziție cu σπλάγχνα = măruntae.

E carnea proprie zisă. ΣΑΡΞ e termenul pe care Omer denumeste mai mult carnea animalelor, carnea aliment.

Tendoanele sunt numite ΤΕΝΩΝ și chiar ΝΕΥΡΩΝ, fără a fi vorba de nervi. Omer nu cunoștea sistemul nervos periferic

Scheletul. Omer știa să deosebească oasele pămîntului de acelea ale animalelor, cănd le alegea de perni. Pentru Omer oasele toate sunt albe. - ὀστέα λευκά -

Știa că oasele au măduvă - ΜΥΕΛΟΣ - Il. XX. 481. - ὀστέα μυελόεντα. Prin μυελός se înțelege și măduva spinării, care la animale e denumită de Omer "ΑΚΝΗΣΤΙΣ (Od. X. 161.).

Cutia craniană e considerată ca alcătuită dintr'un singur os și e denumită ΚΡΑΝΙΟΝ. Omer întrebuințează termenul de:

ΒΡΕΓΜΑ și ΒΡΕΧΜΟΣ - partea anterioară a craniului. (Il. V. 586.)

ΙΝΙΟΝ - partea posterioară a capului, occipitalul. (Il. V. 73; XIV. 495).

ΜΕΤΩΠΙΟΝ - partea anterioară a craniului, fruntea. (Il. XIII. 615).

Vertebrele cervicale se numesc ἀστρογάγος. (Il. XIV. 465-6; Od. X. 560.

dar și σπονδυλίοι (Il. XX. 482-3). Omer știa că prima vertebră leagă capul de gât. (Il. XIV. 465-466.)

Topacele. Prin στέρνον (= stern) Omer nu înțelege osul stern

proprie fiz, si intreaga parte anterioară a toracelui, pieptul ΣΤΗΘΟΣ

Τὸ μαστός = mamelă de femeie. -

Ὁ ὤμος este umărul, si ca regiune anatomotopografică si totalitatea oaselor care se alcătuiesc.

Clavicula e denumită de Omer ΚΛΗΪΨ (- ἰδος) Il. V. 146; VIII. 325; XXII. 324.

În Odiseia nu are această însemnătate. Când la denumirea unei regiuni anatomiche se adăugă, si termenul Κληΐς, atunci e vorba de o articulație.

ἄψος (- εος, εα) Od. IV. 794; ..... ἄψεν δέ οἱ ἄψεν πάντα.

γυῖα (Il. XXIII. 726.)

κόψ' ὄπιθεν κώρηται τοχῶν, ὑπέχουσε δέ γυῖα; este tot vorba de articulații.

Bratul întreg e denumit de Omer, βραχίων. (Od. XVIII, 69.) sau Πῆχυς.

(Il. V. 314; Od. XXIII. 40).

Partea superioară a bratului βραχίων, iar partea bratului se numește imediat după umăr: προκνός βραχίων. Il. XVI. 322-325.

'ΑΓΚΩΨΝ e cotul. 'ΩΛΕΨΝΗ (ῆ), lat. ulna, partea externă a bratului. ἄχρη e sinonim si cu Πῆχυς.

ἄψον e ὄργυρα = quantum ulna = la înălțimea unui brat = meagre. ὄργυρα = τὸ δίδωμαι τὸ διαχειρόμεν ὑπὸ τῶν δυνάστατων βραχιόνων. (Il. XX. 479-480) -

χεῖρ înseamnă si antebraț (Il. XX. 478-80), dar si brat (Il. XVI. 577).

Ἄ... τῆ τὸν γε φίλης διὰ χεῖρος ἐπειρεν

ἀχρη χεχρηῆ ὁ δὲ μιν κενε, χεῖρα βαρυνθῆς. (Il. XX. 480).

χέρ' ἀχρη (Il. V. 336.) înseamnă si brat. Omer a denumit carpal,

χέρ' ἐπὶ κερπῶ. Μάνα închisă sau deschisă, e denumită de Omer

χέρ. Centru mâna, poetul mai înțelepciunea termenii:

ἀγροστός

"ἔχε χεῖρα ἀγροστῶ" (Il. XI. 425)

Astrans pământul cu mâna

Παχίμη (Il. I. 238); Θένερ (Il. V. 336-339) regiunea dintre carpi si degete.

Centru partile membrului inferior avem următorii termeni găsiți în Omer:

ΣΚΕΛΟΣ = soldul, κἀδάσιν soldului.

Φυκίδης δ' ἄμυχλόν ἐφορηθέντα δοχένσας
"ἐστὶν ὄρεξίμυτος προκνός σάκχος, ἐνθα Πίχιστος
μυτῶν ἀνθρώπων Πέχεται. (Il. XVI. - 312 - 315).

Aprig Filide cum il vede in fata-i grabit pe Amficles
Iute-i apuca' nainte si-i arde la sold, unde muschiul
omului e mai vartos.

[Περυρόν σκελός = extremum crus = le mollet. (Pierron)]

'Ισχίον e osul coxal. Are o cavitate κοτύλη, in care se
invarteste capul femural.

[Μηρός - μηρία = osul coapsei = femurul.] Il. V. 302-8.

..... ενθα τε μηρός.
ισχία ενσπρέφεται, κοτύλην δε τε μιν καχέουσιν
Gresit tradus de Murmu, noada. (pag. 89).

Genunchiul e denumit γόνυ (τό...)

'Εξόμενος δ' ἐπι γούνα (Il. XIV. 437) = genibusque
inflexis sedens = ὀχλάζων (grec. mod.)

'Ιγνύη (ἡ) este partea posterioară a genunchiului,
regiunea zisa poplitee.

Κατ' ἰγνύην = (Il. XIII. 212) = au jarret. (Pierron).

Κνήμη (ἡ) e sinonim cu ἰγνύη.

Gamba e denumita ἡ κνήμη. Omer stia ca gamba
are doua case. (Il. IV. 520-521).

Pentru picior gasim in Omer termenul de Πούς.

Ταπόον... ποδός = planta, talpa. Tot pentru planta,
gasim in Omer terminologia: Λάξ ποδι (Il. IX. 158).

Astragalul este denumit τὸ σφυρόν. (Il. III. 147, 518), glesna
'Es σφυρόν ἐκ Πτέρυγος (Il. XXII. 397) = de la glesna la
calkai. Πτέρυγη = calcai.

Omer are un epitet frumos pentru Thetis, ca su piciorul
de o culoare stralucitoare. Ii zice Ἀργυρόπεζα (adică:
cu albe picior).

Omer intentionat, probabil din motive de tehnica poetica

nu spune de care parte e leziunea, în dreapta sau stânga.
Că Omer cunoștea anatomia umană și că terminologia
întrebuintată de el în denumirea anatomică e cea perfectă,
cea de azi, e probat de noi, chiar până acum. În cursul
expunerii lucrării noastre, credem că vom reuși să convinge
pe toți de acest lucru. -

Omer nu cunoștea bine circulația sângelui și nu făcea
diferență între artere și vene. Știa că vase mari de sânge
pleacă de la inimă la gât și cap.

..... ἄπὸ δὲ φλέβᾶ πᾶσαν ἔκρυσεν,
ἢ τ' ἀναστάθεισά θείουσα ..... (Il. XIII. 546-7.)

φλέβα (φλέψ). Aici e vorba sigur de vena jugulară externă
sau poate de carotidă. -

Kröner citând (vers. 442-444) din cântul XIII al Iliadei
din care se vede cât de puternică e inima și rănită,
încât însuși lancea potrunsa în ea vibrează, spune
că aici Omer are o "merkwürdige Beobachtung"

..... δόρυ δ' ἐν καρδίῃ ἐπέπηγχι,
ἢ ῥά οἱ ἀσπίδουσα καὶ οὐρύχου πεγέμιζεν
"ἐγχεος....."

"..... în inimă având strămurarea înfiptă;
Inima, încă săcniind, al lăncii cotor îl maimiscă. "

Găsim că Omer întrebuințează termenul de ἐγχεέφαλος
pentru creeri, μυελὸς pentru măduva spinării. (Il. VIII. 334),
iar pentru nerv, νεῦρον (Il. XXVI, 316) și ἴσ (ἦ, ἰνὸς) Il.
XI. 219 și XXIII. 191.)

În ce privește organele, viscerele: σπλάγχνα, ἔγκαια,
"ἐνδῶν, Omer are termenii următori:

Pentru inimă găsim:
Καρδίη; Κραδίη; Κήρ; Ἥτορ.

Καρδίη găsim la începutul versurilor. (Il. II. 452; XXI, 12; XIV, 152)

Κραδίη este forma poetica si ce amai frecventa in Omer.

ἄνοος κραδίη (Il. XXI, 441); δόρυ ἐν κραδίη ἐπιπηγεῖ;
Il. XIII, 442; ἐν κραδίη σένει ἄλκιμον ἦτορ⁵⁾; ἔσεν ἄχιζε
ἔκ κραδίης (Il. X, 10.); κραδίη ἔξω σθένων ἐκθρώσκει;
(Il. X, 94); κραδίη παύσσει (Il. XIII, 282) = de strepitu vehementer
commoti cordis.

ὦρε χάσιον⁶⁾ κῆρ, ἥσσα κρατερὴ κῆρ ἔχε, σάδιη ὑσμίνη
μίκνε κῆρ et de forti: ὕλαεμενε πυχαιμένος χάσιον κῆρ
(Il. XVI, 554; XXI, 542; XIII, 713; II, 851;

σθένος ἐμβαλεῖν κραδίη; θάρσος ἐν κραδίη βαλεῖν; σθένος
ὦρεν ἔκασω κραδίη; κραδίη μέμονε, κέλευει; κραδίη
μενεδῆιος; θάρσος κέρδιος; κραδίη ἐλάφαι (= de ignavia).

Il. XIV, 152; XI, 12; XXI, 547; II, 452; XVI, 435; XIII, 784;
XII, 247; I, 225; de pudore αἰδέσθαι περὶ κῆρ, Il. XXIV, 435;
de ira ἠχθετο κῆρ; νεμεσάζεσθαι, χολοῦσθαι περὶ κῆρ; χωό-
μενος κῆρ; κραδίη ὑλάκτει; οἰδάνετ' αἰχάω; παραπιθεῖν, ἐπι-
γυάπτειν κῆρ: Il. XI, 274; XIII, 119, 206; XIII, 37; Od. XX, 13;

Il. IX, 646; XIV, 208; I, 569; de iis, quae animo iucunda
sunt et de amore θαλέων ἐμπλήσασθαι κῆρ; χαίρει, τέρ-
πεται κῆρ; οὐῆσαι κραδίην; φίλος περὶ κῆρ; φλεῖν, τίσσαι
περὶ κῆρ, προφρων κραδίη: Il. XXII, 504; I, 395; XXIV, 61;

XIII, 430; IV, 46; X, 24; denique de dolore ἀχνύμενος κῆρ;
κῆρ ἀκμηνον πόσιος καὶ ἔδη τυος; ἀχνυμένη κραδίη, ἄχος
κραδίην ἰάλεει; ἔδειν κραδίην; κραδίη ἔτη; κραδίη πολλα
πόρφυρε: Il. VII, 428; VI, 528; X, 16; I, 491; XIX, 319; XXIV, 584;

XV, 208; XXIV, 129; Od. V, 389; Il. XXI, 551.

⁵⁾ ἦτορ ἄϊον (ἀήμι, ἄω. Il. XXI, 386 Animam, vim vitalem signi-
ficat⁸⁾).

⁶⁾ ἦτορ ὀλέσσαι (Il. V, 250).

⁷⁾ Ἀλκιμον, ἐμπέδον, θαρσάλεον, σθένερον ἦτορ;
θάρσυνειν, ἀκαψύχειν, μινύθειν ἦτορ;

ἦτορ καίνεται, ὄρμαῖται, ἀνάγει οὐκ ὄθειται, μεγαλήτωρ et de ira κεχοχωμένος ἦτορ:

Il. XVI, 209; V, 529; XVI, 264; Σ, 93; XIX, 169; XXIV, 205; XVI, 242; XIII, 84; Od. IV, 374; Il. VIII, 413; XXI, 571; XV, 166; XIV, 367;

De voluntate: ἐντρέπειν, μεταστρέφειν ἦτορ:

Il. XV, 554; X, 107.

De pravamente: ζηγείσ ἦτορ: Il. IX, 497.-

De laetitia: χάρει, ἐράχασσε ἦτορ γηθοσύνη: Il. XXIII, 647.

De dolore: ἀκηχμίνος, τετιημένος, ἄχει βεβολημένος ἦτορ; ἄχος δύνε ἦτορ; ἦτορ ὀλοφύρεται.

De metu ac terrore: ἦτορ παχνοῦται; κατεπλήγη ἦτορ.

Κραδίη este centrul corpului omeneasc, sediul circulației sângelui și al vieții, sediul sentimentelor, a poftelor, pasiunilor și ψυχῆ, e νοῦς.

Omer stie că miocardul este unul din cei mai compacti mușchi:

ἄλλ' ἔβρα' ἐνθ' ἄρα τί φρένες ἔρχεται ἀμφ' ἄδινόν κηρ
Il. XVI, 481.

Murmu traduce (pag. 308)

„Ci-l nemeri pe la prapuri, pe unde stă inima tare.

ἄδινος (η,ον) înseamnă dens, compact, Πυκνός.

Ἐνίμα εἰν τοράκε σι βате ἰνκάτ σε σιντε αδεσεα βῆταίλε ἰνίμει σι πε περετε ἀντερίορ ἀλ κavitάτιι τοράκε:

Ἐν δέ τέ οἱ κραδίη μέγα στερόνοισι Πατῆσει
de strepitu vehementer commoti cordis: Il. XIII, 282.

Ἐνίμα - i bocâne' n pierῆu - i grozav, (de groază)

Omer face:

..... κραδίη δέ μοι ἔξω | στηθῶν ἐκθρώσκει (Il. I, 94-5).

..... se sbate să iese din mine
sufletul .... si

..... ἐν δὲ μοι ἀντὶ
στῆθεσσι Πάλλεται ἦτορ ἄνα στόμα (Il. XXII, 451-2)

..... inima - mi tremură si mi se sbote
gata să - mi sară din piept : ...

Omer sigur că a observat bătăile inimii, mișcările inimii,
în răniți, graață etc, la om. La animale sigur să s'a uitat
cu prăzia fortfetor, nici nu putem admite altfel când el ne
apare ca un desăvârșit observator.

Omer țice pentru inimă nobilă Κυδάλιμος χῆρ (Il. X. 16).

PLĂMÂNII sunt denumiti πνεύμων. Φάρυγξ are înțeles
și de faringe, dar și de gât, de grumaz.

..... ἀντὶ ὀδύσσεως
χείρ ἐπιμασάμενος φάρυγος γὰρ δεξιτερῆφιν,

și dibuind și apucând cu dreapta pe doica de grumaz.

Ε. wicleia, doica lui Odiseu, l-a recunoscut. A oprit-o să
vorbească strângând-o de grumaz.

Φάρυγξ mai are și înțeles de esofag.

..... καὶ δὲ μιν ὕπνος
ἦρει πάνδαμάτωρ φάρυγος δ' ἐξέσσυτο οἶνος
ψωμά τ' ἀνδρόμεοι..... (Od. IX. 372-3)

Ἄσφραγος (ὅ) înseamnă și gât și laringe.

Hector lovit în piept cu mi bolovan, lesină, apoi χερσιν ἐπέσσυτο
αἷμα ἄπέμεσεν (Il. XIV. 437) - varsă sânge negru - ..

νύξ ἐκάχυψε μέλαινα - și pe ochi-i se năntinse noaptea durerii.

Omer dea cunostea legătura între trahee și plămâni.

Λαιμῶν (ἤ) este sinonim cu χαιμός, cu φάρυγξ
Λαιμός = planseul gurei = φάρυγξ, τραχηλός = fauces,
guttur, Schlund, Kehle.

Ἡπαρ este ficatul.

Ἡπαρ ὑπὸ πρᾶπιδων (Il. XI. 578).
ὄθι φρένες Ἡπαρ ἔχουσιν (Od. IX. 301).

Pentru stomac Omer are termenul γαστήρ, care înseamnă
si abdomen si uter.

..... μηδ' ὄντινα γαστρί κήτηρ (Il. VI. 58)
..... nici pruncu ce 'n sânu-i il poarte
mamă.

Sinonimul lui γαστήρ e νηδύς (-ύος). Ca si γαστήρ, în genere
înseamnă viscerele abdominale. Τα νηδύια = viscerele abdomi-
nale. " Η νηδύος ἀντιδρῖεν (Il. XIII. 290).

Ἰῆς ἐκ νηδύος = nascut din aciași mamă.

Στόμαχος pentru Omer este στόμα, φάρυγξ, χαιμός.
(Il. III. 292; XVII. 47; XIX. 266.

Ἦ, καὶ ἀπὸ στόμαχος ἀρῶν τῆμε... (Il. III. 292).

..... κατὰ στόμαχοιο θέμελθα (XVII. 47: beregata)

Ἦ, καὶ ἀπὸ στόμαχον χᾶπρον τῆμε (XIX. 266).

Pentru intestine Omer întrebuințează termenii:
"Ἐντερα, χορὰδες; pentru peritoneu Πραπίδες, pentru
epiploon δέετρον (τό), pentru vezica urinară χύστις (ἤ);
pentru rinichi nu are termen unic. Omer se exprima
astfel: ὄνμος ἐπινεφρίδιος (Il. XXI. 204) = grăsime perirenală.
Nu am găsit termen pentru splină.

Ὀμφαχός este ombilicul. Κατὰ πρόμηστιν = ad umbilicum,
sinonim cu ὀμφαχός; după unii e hipogastriul.

Prim Μηδία φαρὸς Omer întelege pudenda viri, organele genitale bărbătești.

Pentru ochi găsim termenul οἱ ὀφθαλμοὶ (ὄ, -ὸς) si ὄσσε.

1) ὄσσομαι = a privi, a privi prin cuget, a fermeca.

2) ὀμματα = ochii. (Il. III. 217 și Od. V. 47.)

..... κατὰ χθόνος ὀμματα πήξας (Il. III. 217).

..... τῆς ἀνδρῶν ὀμματα θέγει (Od. V. 47)

Φάει (= φάος, τὸ, -εος) = ochi strălucitori.

..... καὶ ἀμφὺ φάει κατὰ (Od. XVI. 15).

Μυμμή traduce pe ochii mândri. -

Γλήνη (ῆ) e pupila, in general bulbul ocular. (= ὀβόβω τοῦ ὀφθαλμοῦ. -

Πάντα δὲ οἱ βλέφαρ' ἀμφὶ καὶ ὀφθαλμοὺς εἴσεν ἀντιμή, γλήνης κλισμένης. (Od. IX. 309-390).

se pârjoliră pleoape și sprâncene,

se mistui a ochiului lumina

și ochiul sfârâia din rădăcina.

Sprâncenile sunt denumite ὀφρῦες, iar pleoapele

βλέφαρα. - Ὀφθαλμοῖσι ἴδω = A vedea cu ochii mei.

(Od. I. 387). Ἐν ὀφθαλμοῖσιν = Înainte ochilor. (Od. VIII. 459).

Pentru nas, Omer întrebuintează si singularul

ῥίς si pluralul ῥῖνες. Dar ῥῖνες mai înseamnă și nări. -

ἄν στομα τε ῥῖνας τε. (Od. V. 456).

Στομα si μύσταξ este gura. Μύσταξ are înteles mai mult, εἰς τὸ στομα, deschiderea bucală.

Χεῖλος (τὸ) e buza. -

Ὀδᾶξ ἐν χεῖροσι φῦναι = Îmi musc tare buzele.

Ὀδᾶξ = (poetic) cu dintii (adn).

Ὀδοῦς - ὄντος (ὄ) = dintel. Ἐρχος ὀδόντων = gardul dintilor.

Ποῖον σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων (Il. III. 350).

Ce fel de vorbă din gură-ti esi.....

Dincolo de de dinti, nu însă buze, cum traduc unii gresit.

Γῶσσα (ἡ) e limba. Ea are μέση (nyloc, portiune mediană)

și Πρυμνή (rădăcină), după Homer.

Γναθμός, Πάρεϊα, Παρήιον sunt trei termeni pentru obraz.

Γναθμός este și maxilarul superior. Πρόσωπον (τὸ; Πρὸσω-
πα) e fata. Πρόσωπα înseamnă trăsăturile feței.

Κάλυψε δὲ κατὰ πρόσωπα (Od. VIII. 85).

ὄψ (τὸ; ὄψος genetiv) si οὖς (ατος) e urechea.

Ἄπ' οὐατος = departe de urechile mele. Λοβός (ὁ) este lobul,
sfârcul urechei.

În studiul amănunțit al rănilor descrise de Omer în
Iliada și Odiseia, constatăm că bardul orb din Chios,
cunoscând foarte bine și anatomia topografică umană,
Omer împarte corpul uman în CAP = Κάπε, Κάπεη (Il. XXIII, 136)
gât = δευρή (ἡ) (Il. III. 396; XII. 204) și ἀνχῆν, (ὅ) = partea posteri-
oară a gâtului (Il. V, 147, XVII. 49) și trunchiul.

CAP: Fruntea = τὸ μέτωπον este limitată la partea inferi-
oară de ὀφρύες si βυός ὑπὲρ πρυμνάτης. (Il. XV, 102; XXIII,
396; XIII, 616). Urechia este limitată jos de maxilarul inferior
(γναθμός) și de gât (ἀνχῆν = ceafă). Il. XIII. 67 și Od. XVIII. 96).

GÂTUL are următoarele limite: Sus: Occipitalul = ἰνίον
(Il. V. 73), urechea = οὖς, maxilarul inferior = γναθμός
și plansul gurei = χυμός.

Jos: spatele = πῶτον (Il. V. 147), umerii = ὤμων (Il. V. 147).
claviculele = κληΐδες (Il. XXI, 116-8).

TRUNCHIUL are 2 părți: cavitatea toracică στῆθος și abdo-

menul γαστήρ. Στήθος are fata anterioară στέρνον, 1
mylocul, căreia este între mâinele (μάξοι) = μετὰ μά-
ξιοι. Rănile din apropierea lor sunt arătate prin prepoziti-
tule: κατά, παρά, ὑπό, ὑπέρ. -

Fata posterioară e πῶτον, μετέφρενον, spatele. Acolo
găsim omoplastii ὤμων μεσογῆς si regiunea glutea-
lă, γλουτός.

Γαστήρ cuprinde regiunea ombilicală si periumbilicală
= πᾶρ' ομφάλου, μέση γαστήρ, πρότεμησις,
regiunea flancurilor: νεώτερη γαστήρ, χαλπάρα, ἰξὺς,
κένεων (= desertul foalelor);
regiunea inghino-scrotală: βουβών, αἰδοῖα, κήδεα.

Νῦν putem încheia acest capitol fără a pomeni de o observa-
ție anatomică foarte importantă, a lui Omer:

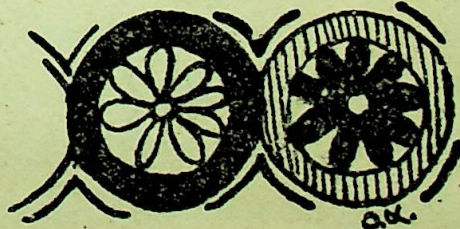
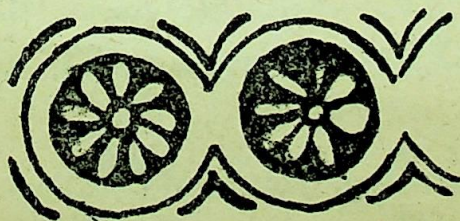
..... ἢ κηΐδες ἀπ' ὤμων ἀνχέν ἔχουσι,
χαυκαίην, ἕκα τε ψυχῆς ὠχιστος ὄλεθρος

οὐδ' ἄρ' ἀπ' ὀσφάραχον μέχρι τᾶμε χαυκοβόρεια,
"οφρα τι μιν προσιύπος κρυβόμενος ἐπέεσσιν

Νῦν mai putem vedea undeva desparte grunzul de umăr
La junghietură e gol, si aci e mai grubnică moartea.

..... νῦ-ἰ ταίε
Ἰνὰ γάττεβυλ ἀραμα ἀσcutitᾶ κᾶσβινδ si de accia
Ποate vorbi încă Hector.....

Il. XXII. 324-8/.

BIBLIOGRAFIE

1. Homeri Ilias et Odysseia, in aedibus Teubneri
2. Körner Die ärztliche Kenntnisse in Ilias und Odyssee. / München 1929.
3. Ziebarth u. Geffken. Lexicon des klas. Altertums. (ed. Teubneri, 1914).
4. Pierron a) Introduction, arguments analytiques et notes en francais sur Iliade. Hachette 1895
 b) sur Odyssee. (ed. Hachette, Paris, 1890).
5. C. G. Helbig Dissertatio de vi et usu vocabulorum $\varphi\pi\iota\upsilon\varsigma$, $\theta\upsilon\mu\acute{o}\varsigma$ similiumque apud Homerum (Dresdae 1840).
 " Ex iis, quae supra de significatione vocabuli $\eta\tau\omicron\omicron\varsigma$ dixi, $\chi\pi\epsilon\delta\iota\eta\varsigma$ h. l. nihil aliud esse, nisi cor; facile intelligitur. Itaque non intelligo, quid Passovius sibi voluerit, quum $\chi\pi\epsilon\delta\iota\eta\varsigma$ significationem h. l. latius patere diceret." (pag. 29.)
6. Idem. pag. 30.
 " Quum eos, quorum pectus pilis vestitum erat, summis corporis viribus praeditas animadvertissent, illud ad cor quoque transferiebant eorum, quos fortes atque audaces dicere volebant."
7. Murnu. Traducerea în românește a Iliadei și Odiseei. (Cultura Națională.)

8. C. G. Hellig. citat. 5 si 6.

nota de la pag. 28:

"Profectum est, quod Koepkins (Zeitschrift. f. Alter-
thumswiss. 1837, pag. 459., quem hanc propriam voca-
buli vim bene intellexisset, tamen ἦτορ cor significare
existimavit. Nam enim propterea, quod nos istis vocabulis,
quibuscum Graeci θυρῶν et ἦτορ conjugere solebant, voca-
bulum Herz addere consuevimus, θυρῶν et ἦτορ ipsum
cor significant. —

Aliud est quaerere, quidnam is, qui voce aliqua uti-
tur, dicere velit, aliud indagare, quomodo illud voca-
bulum in alia lingua reddi possit. —

